

середовищі проводиться за рахунок моніторингу та системного аналізу ситуацій, що виникають.

Підвищення рівня фінансового потенціалу дозволяє підприємству зберігати стійкість, адаптуватися до нестабільного середовища, досягати бажаних результатів, обґрунтовувати управлінські рішення, розробляти нові стратегії

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ'ЄКТ ВЛАСНОСТІ

Кравченко Т.О., аспірант, УНУС, м. Умань, Україна

Капітал – економічна категорія, суть якої в економічній теорії розглядається як вартість, що породжує додаткову вартість. Його складовою є також людський капітал, що може теж трактуватись як вартість, вкладену в знання, здібності, навички, досвід, здоров'я, мотивацію людини.

Наукові погляди на соціально-економічну роль людини останнім часом кардинально змінились. З продуктивних сил суспільства вона закономірно трансформувалась у визначальний елемент національного багатства, оскільки її капітал став рушійною силою економічного зростання. Змінився характер трудових відносин між роботодавцем і працівником. У той же час відсутнє наукове пояснення особливостей відносин власності на людський капітал.

Мета дослідження – уточнити джерела формування й особливості відносин власності на людський капітал.

Сутність економічних відносин власності на людський капітал включає відносини щодо прав володіння, користування та розпорядження. Людський капітал має певні особливості як об'єкт власності.

Особливістю людської форми капіталу є те, що право володіння належить виключно носію, який може являтися одночасно об'єктом і суб'єктом людського капіталу. Основною причиною цього є те, що він невіддільний від людини, зокрема людини духовної, людини соціальної, людини суспільної та людини економічної. Цим обумовлено той факт, що людський капітал аналогічно іншим видам капіталу не може бути об'єктом купівлі-продажу [1, с. 290].

Людський капітал функціонує лише в економічних відносинах, хоча його формування виходить за їх межі, і разом з носієм приймає участь у економічних відносинах користування і розпорядження.

Право користування людським капіталом теж значною мірою належить його носію. Проте в сучасних умовах носій на ринку праці продає працю, ціна якої залежить від розміру людського капіталу. Таким чином передає право користуватися і розпоряджатися людським капіталом. Оренда людського капіталу працівника є важливою умовою поєднання його з засобами виробництва. Як результат, підприємство отримує в користування продуктивні сили людини, а носій – необхідні засоби для відновлення і розвитку свого капіталу.

Носій може розпоряджатися своїм людським капіталом. У цивільно-правових відносинах з роботодавцем людський капітал набуває форми товару працівника. Для роботодавця – виробничого капіталу у випадку використання у власному виробництві, а також товару, коли підприємство, не розриваючи умов трудового договору, передає працівника іншому підприємству у платне строкове користування, тобто мають місце відносини субнайму працівника.

Право розпорядження людським капіталом стосується зміни його форми.

Формування людського капіталу здійснюється шляхом вкладення економічних цінностей. Тобто у даному випадку здійснюються інвестиції в людський капітал. Право розпорядження капіталом належить суб'єктам таких інвестицій, до яких відноситься сам носій, його сім'я, суб'єкти економічної діяльності, держава та інші суб'єкти. Процес розпорядження здійснюється через механізми ліквідності інвестицій, тобто шляхом зміни частини людського капіталу на іншу форму капіталу. Наприклад, у разі зміни країни перебування громадянин може бути зобов'язаний компенсувати державі її витрати, понесені на отримання ним вищої освіти або при припиненні трудових відносин з фірмою-інвестором – інвестиції, здійснені у його людський капітал тощо. При навчанні за бюджетні кошти студент зобов'язаний відпрацювати визначений час за цільовим державним направленням.

У випадку меценатства, благодійної допомоги тощо суб'єкт інвестицій не претендує на право власності. Це право буде належати носію людського капіталу.

Тобто володіти людським капіталом може лише його носій, а от приналежність прав користування і розпорядження залежить від суб'єктів, які здійснюють інвестиції в людський капітал.

Список літератури:

Сіверська Л.Б. Людський капітал як потенційний фактор економічного розвитку держави / Л.Б. Сіверська // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – Львів: НЛТУ України. – 2006. – Вип. 16.2. – С. 287-291.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК УМОВА ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Медведовська Т.П., к. пед.н., заст. директора МІБО, ДВНЗ «НГУ»,
Судакова О.І., к.т.н., доцент, ПДАБА, м. Дніпропетровськ, Україна*

Економічний розвиток суспільства безпосередньо залежить від його господарської діяльності. Особлива увага приділяється підприємству як первинній і провідній ланці економіки держави, оскільки саме тут створюються конкретні економічні блага, які стають першоосною національного багатства. Ринкові відносини суттєво ускладнюють умови господарювання і посилюють конкурентну боротьбу між господарюючими суб'єктами, що може погіршувати їхній економічний стан і як наслідок – призводити до банкрутства. Тому завжди актуальним завданням в ринкових умовах господарювання є забезпечення економічної безпеки національних підприємств.

Економічна безпека підприємства - це такий стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки і устаткування), при якому гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування і динамічного науково-технічного і соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (погрозам) [1, 3].

Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування і досягнення головної мети своєї діяльності.